

12 Mart 1971 Darbesi'nin Sebepleri ve Sonuçları

Süleyman KOCABAŞ

Dün 12 Mart 2015'ti. Tarihte adına "12 Mart 1971 Muhtırası" veya "Darbesi" denilen muhtıra ve darbenin 44. Yıldönümüydü. Seçimleri kazanarak tek başına iktidar olan Adalet Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Süleyman Demirel hükümetinin bir "Hafif Yoğunluklu Hükümet Darbesi" şeklinde düşmesine yol açtığı için adına "Darbe" de denilen Genel Kurmay Başkanı ve üç kuvvet komutanının imzasıyla verilen muhtıra, ülkede sürüp gitmekte olan anarşi (şiddet olayları), sosyal ve ekonomik huzursuzluklar sebebiyle bunların giderilmesi için parlamento ve hükümete karşı veriliyor, kuvvetli ve inandırıcı yeni bir hükümet kurularak (Milli Birlik Hükümeti isteği), Anayasa'nın öngördüğü reformların, Atatürkçü bir görüşle, inkılap kanunlarının uygulanarak yürürlüğe konulması isteniliyor, aksi takdirde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yönetime doğrudan el koyacağı hususları yer alıyordu.

Muhtıranın verildiği gün Başbakan Demirel, "Bu muhtıra bana karşı verilmiştir" diyerek görevinden istifa edince, hükümeti düştü. Ardından, muhtıradaki istekleri gerçekleştirecek "ara rejim" veya 'geçiş dönemi rejimi" için yeni hükümet ve düzen arayışları başlarken, bütün siyasi partilerin katılımıyla, tarafsız bir başbakanın başkanlığında Milli Birlik hükümetinin kurulmasının istenilmesi sonucu, ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi Kocaeli Milletvekili Prof. Dr. Nihat Erim partisinden istifa ettirilerek misyonuna "reform hükümeti" denilen hükümet kurduruldu.

Erim, görevinde başarılı olamayınca, yeniden kurulan hükümetlerin başına başkaları geçti. Türkiye, 13 Ekim 1973'de parlamento seçimleri yapılanaya kadar, 12 Mart Darbesi'nin damgasını vurduğu genelde Milli Birlik Hükümetleri ile idare edildiği için, 12 Mart 1971 – 13 Ekim 1973 dönemindeki ara rejime "12 Mart Rejimi" denildi. Bu rejim ve hükümetleri dönemlerini, genelde başarısızlıkla tamamladılar. Tek yaptıkları önemli iş, "Anarşi ve huzursuzlukların kaynağı" olarak gösterdikleri, "27 Mayıs 1960 Darbesinin Anayasası" denilen 1961 Anayasası'nı yarı yarıya değiştirerek, daha otoriter bir devlet düzeninin kurulmasına yol açmaları oldu.

Darbenin Geniş Bir Tarih Perspektifinden Kısa Analizi

12 Mart Darbesi'nin geniş bir tarih perspektifinden analizi yapılacak olunursa, darbenin yapıldığı 1971 yılı baz alındığında, 105 yıllık (1866 – 1971) "Bir kısım sivil –asker bürokrat ve aydın seçkinci – devletçi ve devrimci kadrolar geleneğimiz" in 1971 yılına yeni bir yansıması olarak bakmak mümkündür.

1866 yılı, "Seçkinci – Devletçi ve Devrimci" olarak ifade edilmeye başlanılan kadroların giderek devleti kendi yönetimleri ve denetimlerine almalarının neden milat başı olmuştur? Adı geçen yıl, "Yeni Osmanlılar Cemiyeti" nin kurulduğu yıldır. Osmanlı'da "Batı'ya açılan kapı" denilen 3 Kasım 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile birlikte, Avrupa'ya ilk defa Türklerden de öğrenciler gönderilmeye başlanmış, bunlar, "Çağın ileri medeniyeti" denilen Batı medeniyetinin büyük şaşaasının etkisinde kalarak, ülke yönetimindeki ideolojik ve yönetim hedeflerini "Batılılaşmak" olarak belirlemişler ve bunun bir tezahürü olarak Avrupa'dan tahsilini tamamlayıp gelen gençler tarafından 1866'de bir cemiyet kurularak, ülkenin ve devletin kurtuluşu için Batı'dan taklitçilikle Meşrutiyet yönetimine geçilmesi istenmeye başlanmıştı.

Geleneksel yönetim ve halk, Meşrutiyet'e yabancı olduğu için genelde buna karşı çıktı. Bunun üzerine Meşrutiyet isteyen bir kısım sivil –asker bürokrat ve aydınlar, bu rejimi getirmenin kendi inhisarlarında olduğunu görerek, geleneksel yönetim ve halkı küçümsemeye başladılar. Her konuda toplumda kendilerini "üstün" görmeleri "Seçkinci" oluşlarının bir tezahürü olarak kendisini gösterdi. Devlet ve toplum, geleneksel yönetim ve halk istemese de bunların elinde "toplum mühendisliği"

statüsünde zorla “adam “ edilecekti. “Devletçi” oluşları, halka dayanmamaları ve ona güvenmemelerinden ileri geliyordu. “Devrimci” oluşları da, istedikleri düzenleri askeri darbelerle yönetime zorla hakim kılmaktan ileri geliyor, böylece, etkileri günümüze kadar gelen devlet ve toplumu “Merkez” veya “Fildişi Kule” den yönetmenin geleneği “Seçkinici – Devletçi ve Devrimci” tablo kendisini tamamlıyor, giderek yönetime hakim oluyordu.

Tarihimizde, 29 Mayıs 1876 Sultan Abdülaziz’i Meşrutiyet’i ilan için tahtından indirme darbesi, Sultan II. Abdülhamid yönetimini yıkmaya yönelik 24 Temmuz 1909 Jön Türk İhtilali ve 31 Mart 1909 İsyanı, 19 Mayıs 1919 – 10 Kasım 1938 zaman dilimini kapsayan “Kemalist Devrim” ve 27 Mayıs 1960 Darbesi, 1866’da ortaya çıkmaya başlayan Seçkinici –Devletçi ve Devrimci kadroların devleti ve toplumu “Toplum Mühendislikleri” ana misyonunda ele geçirip yönetmelerinin darbe eylemleri olmuştur.

Yeni Bir Cuntanın Ortaya Çıkışı ve Etkisizleştirilmesi

1961 Darbe Anayasası’nı bu sefer de giderek 27 Mayıs Darbesini yapan askeri cunta üyeleri beğenmemeye başlamışlar, bu cunta üyelerinden emekli general Cemal Madanoğlu’nun başkanlığında kurulan, Doğan Avcıoğlu, İlhan Selçuk gibi sivillerin de ortağı olduğu “9 Mart Cuntası” veya “ Sol Kemalist Cunta”, adı geçen tarihte kendi darbesini yaparak, “Siviller ülkeyi idare edemiyorlar, biz daha iyi yönetiriz” gerekçesiyle, kendi akıllarınca makul Seçkinici – Devletçi ve Devrimci programından olarak “Sol Kemalist Devrim Programı” ile ülkeyi idare etmeye kalkışmışlardır. Bu programda, siyasi partiler yoktur, “Devrim Partisi” adı altında tek parti, “Devrim Anayasası” ve yalnızca danışmalarda bulunmak için “Devrim Meclisi” vardır. Demokrasi tamamen rafa kaldırılmış, ülkede, bazı Arap ülkelerinde sosyalizmle soslandırılmış “Baas yönetimi” benzeri tek partili bir yönetim kurulmak istenilmiştir.

Böyle bir yönetime ancak bir darbe ile geçilebileceğinden, buna zemin hazırlamak için şiddet olayları tırmandırılmış, bu uğurda cunta üyeleri tarafından Deniz Gezmiş gibi sol gençlik liderlerinden gençlerin eline verilen bombalar şurada burada patlatılmış, üniversiteler karıştırılmış, buralarda dersler yapılamaz hale gelmiş, bankalar soyulmuş, fidye almak için adamlar kaçırılmış, Amerikan hedeflerine saldırılmıştır vb.

9 Mart Cuntası ve darbe girişiminin MİT görevlisi Prof. Mahir Kaynak tarafından deşifre edilmesi üzerine, bunu önlemek için Genel- kurmay Başkanı Orgeneral Memduh Tağmaç’ın liderliğinde üç kuvvet komutanı hemen harekete geçerek 12 Mart’ta bir muhtıra vermek suretiyle sol darbeyi önlemişlerdir.

9 Mart Cuntası deşifre edildikten sonra, cunta kuranların cezalandırılarak işin geçirilmesi, 12 Mart Muhtırası’na ihtiyaç olmayacağı ihtimali varken, biraz da “Hem askeriyedeki hem de toplumdaki gerilimlerin havasını almak için” denilerek 12 Mart Muhtırası’nın verilmesine gerek duyulduğu yorumları yapılmış, sol darbeye karşı oldukları için muhtırayı veren generallere “Atatürkçü – Amerikancı generaller” denilmiş, işin ilginç, bunların, kendi elleriyle yaptıkları 1961 Darbe Anayasalarını yine kendi elleri ile değiştirmeleri olmuştur.

1961 Anayasası’nı tamamen sıfırlayan ve daha da otoriter bir devlet yönetimi anlayışı getiren anayasa, 12 Eylül 1980 Darbesi’nin getirdiği 1983 Anayasası olmuştur. Şimdi bu anayasa da özellikle siviller tarafından “bize dar geliyor” gerekçesiyle yürürlükten kaldırılıp yeni bir anayasa yapılması istenmektedir...

Yeni Şafak-Düşünce Günlüğü

13 Mart 2015

